

KYSTSTIEN I RÅDE

Kyststien i Råde med rundsløyfer og avstikkere er totalt på ca. 32 km. I sør starter stien i Saltnes ved kommunegrensen mot Fredrikstad og følger småveier i boligområdene nordover til Makrellrød, og videre til båthavnen innerst i Krogstadfjorden. Her går en avstikker gjennom parken på Tomb og til Jerndalen hvor kyststien er koblet på Tombløypa. På vestsiden av Krogstadfjorden følger stien veisystemene i hyttefeltene før den går over i natur- og kulturlandskapsområdene på Aker og Røstad. Ved fuglevik er det mulig å følge FV 351 til Ovenhalvøya der stien har en egen sløyfe, samt avstikker til Hesteholmen. Nordover fra Oven følger traséen stier og gårdsveier gjennom hyttefelt og kulturlandskapsområder langs Kurefjorden. På Tasken går en rundsløyfe ut til Taskentangen, samt en avstikker til verneverdig edelløvskog. På Viersholm krysser stien Heiabekken og Rosnesbekken og fortsetter inn i Rygge kommune.

Det er flere offentlige friområder og private områder med gode muligheter for opphold og bading langs stien. Saltholmen har en spennende historie knyttet til kystkulturen og attraktive naturkvaliteter. Strandsittere i Saltnes livnærte seg på fiske, hvalfangst, redskapstilvirkning, og i eldre tid av saltutvinning, slik stedsnavnet vitner om. I området innerst i Krogstadfjorden ligger gamle husmannsplasser og det gamle ladestedet på Krogstad. Ladestedet hadde mange anløp av hollandske skuter helt tilbake til slutten av 1500-tallet. Tomb er en gammel herregård som nå drives som videregående skole. Tomb-området er også et vakker kulturlandskap med stor historisk dybde. Flotte natur- og kulturlandskapsopplevelser finner vi ved henholdsvis Akersbekken (gammel barskog) på Røstad (gammelt kulturlandskap). Ovenhalvøya har attraktive friområder og badeplasser. Ved Tasken passerer stien et gammelt våpenverksted som ble etablert av MILORG under siste verdenskrig. Krogstadfjorden og Kurefjorden har naturreservater med et meget rikt fuglivel.

I skogområdene sør for Tomb er det anlagt en natur- og kulturvandring (Tombløypa) som presenterer den rike kulturhistorien og naturkvalitetene i området. Her var det også skogbrann i juni 2008. På Rørfjell er det utsiktstårn.

Det finnes dagligvareforretning i Saltnes og på Oven (holder åpent på sommertid). Det er bilparkering ved de fleste offentlige badestedene som Saltholmen, Ellingsstranda og badstedene på Oven.

Kyststien gjennom Råde er opparbeidet som en del av interreg- og samarbeidsprosjekter rundt Nordsjøen eller i Skandinavia: "Nordsjøløypa" (Interreg IIIB fra 2003 - 2006), "Kystnære vandringsleder" (Interreg IIIA fra 2004 - 2007) og "Rekreative Ruter" (Interreg IVA fra 2010 - 2012). Interreg IIIB programmet utviklet også "Nordsjø sykkelruta", som i Råde følger FV 116 fra Saltnes/Fredrikstad grense i syd til Solberghegda / Rygge grense i nord. Interregprosjekter er programmer for regionalt samarbeid i EU, men hvor også ikke-medlemmet Norge deltar. For nærmere informasjon om de ulike Interregprosjektene, se hjemmesidene: www.northseatrail.org, www.rekreativeruter.eu, www.northsea-cycle.com.

Ved siden av midler fra Interregprosjektene, har kommunen selv vært vesentlig bidragsyter, sammen med Østfold fylkeskommune. Oslofjordens Friluftsråd har også bidratt med betydelig innsats. I Østfold er det Oslofjordens Friluftsråd som har hatt sekretariatet for samarbeidet etter avtale med Østfold fylkeskommune.

Viktige samarbeidspartnere i Råde har dessuten vært Fylkesmannen i Østfold som har bidratt vesentlig gjennom friluftsmidler, samt Råde Historielag gjennom sine lokalkunnskaper.

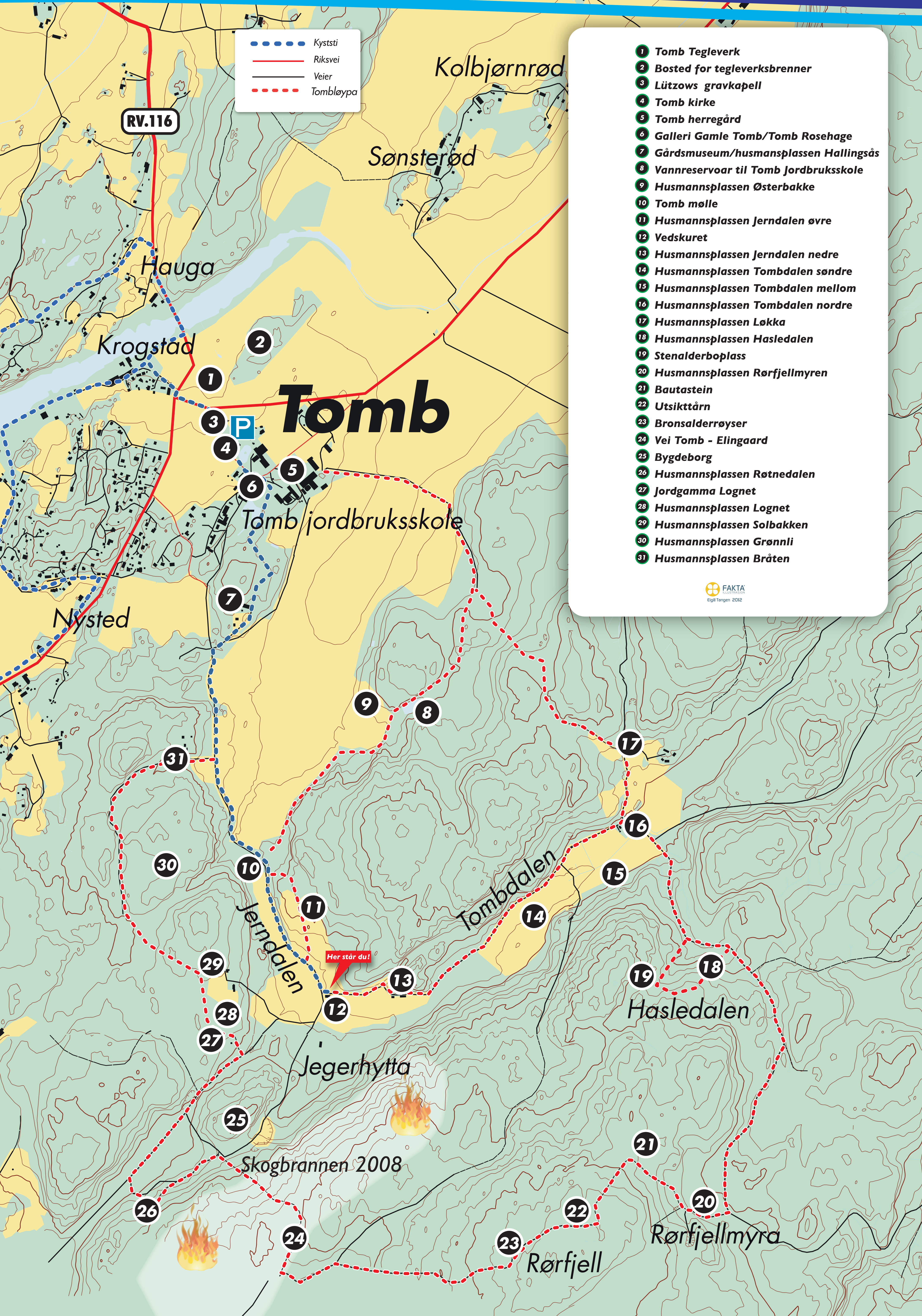
Mer informasjon om kyststien finner du på Råde kommunes hjemmeside: www.rade.kommune.no

Marianekleblom
(Primula veris)
Rådes kommuneblomst

Røkkvarts er
Rådes kommunesten

THE COASTAL PATH IN RÅDE

We wish you welcome as a hiker on the Coastal Path in Råde Municipality. The Coastal Path runs through the landscape, alternately along the actual shoreline as well as off the coast. The Coastal Path constitutes a total of 32 km, including loops and detours. Here you will encounter beautiful sceneries and historical sites. To the south the Coastal Path starts in the community of Saltnes where it follows small roads north to Makrellrød, and from there to the marina innermost in the Krogstad fjord. Here you can choose a detour through the park at Tomb High School, from where you continue to Jerndalen. At this point the Coastal Path is connected to the trail system Tombløypa. On the west side of the Krogstad fjord the path follows local roads in the cabin site areas, until you get in to natural and cultural landscapes at Akersbekken and Røstad. At Fuglevik you can follow the county road to the peninsula of Oven, where the trail makes a loop (high standard trail) and a detour to Hestholmen recreational area. Northward from Oven the Coastal Path follows trails and farm roads through cabin sites and beautiful landscapes along the Kure fjord. At Tasken the trail makes a loop at Taskentangen and a detour to a deciduous forest reserve. At Viersholm the trail passes two creeks, Heiabekken and Rosnesbekken, before it crosses into Rygge Municipality.

You will find several public and private recreational areas with good opportunities for resting and swimming along the path. The island Saltholmen has an exciting history linked to the coastal culture and attractive nature qualities. The coastal people made their living from fishing, whaling, tool manufacturing and in older times from salt extraction, as the name of the island witnesses. In the innermost area of the Krogstad fjord you will find locations of old crofts and the old seaport at Krogstad. The seaport had calls from Dutch sailing ships back in the late 1500's. Tomb is an old mansion that today is run as a high school. The Tomb area also has a beautiful landscape with great historical depth. You will encounter nice natural and cultural experiences at the creek of Akersbekken (canyon with old coniferous forest) and Røstad (old cultural landscape with large oak trees). At Tasken the trail passes a weapons workshop that was established by the resistance movement MILORG during World War II. The Krogstad fjord and the Kure fjord have wetland reserves with rich bird life, the last one of international caliber (under the Ramsar convention).

In the forest areas south of Tomb the Coastal Path is connected to a nature and cultural hiking trail called Tombløypa, which presents the cultural history and nature qualities in the area. We had a forest fire here in 2008. At Rørfjell there is a lookout tower.

You will find grocery stores in Saltnes and at Oven (open in the summer time). There are parking lots at most of the public seaside resorts as Saltholmen, Ellingsstranda and the resorts at Oven.

The Coastal Path through Råde has been established through joint Interreg projects between countries around the North Sea or in Scandinavia: The North Sea Trail (Interreg IIIB, 2003 - 2006), the Coastal Hiking Trails Project (Interreg IIIA, 2004 - 2007) and Recreational Routes (Interreg IVA, 2010 - 2012). The Interreg IIIB program also developed the North Sea Cycle Route, which follows county road FV 116 from Saltnes to Solberghegda at the border of Rygge Municipality. Interreg projects are programs for regional cooperation within the EU, where non-members as Norway participate. For more information about the Interreg projects, visit the following websites: www.northseatrail.org, www.rekreativeruter.eu, www.rekreativeruter.eu/dk/in_english/, www.northsea-cycle.com.

Besides funding from the Interreg projects, Råde Municipality has been a significant contributor, as well as Østfold County Council and the Oslofjord Outdoor Recreation Council (OF). In Østfold county the Oslofjord Outdoor Recreation Council has had the secretariat.

Important cooperation partners for Råde have also been the County Governor of Østfold who has contributed considerably through funding, and Råde Historical Society with its local knowledge.

You will find more information about the Coastal Path at Råde Municipality's website: www.rade.kommune.no.

Ferdselsretten i norsk natur

- Friluftsløven gir rett til å ferdes til fots i utmark når det skjer hensynsfullt og med varsomhet.
- Motorferdsel i utmark er ikke tillatt
- Rydd opp etter deg.

Vis hensyn overfor fastboende, jord- og skogbruk

- Ferdselsretten gjelder ikke gårdsplasser, hustomter, dyrket mark, eng, kulturbelte eller skogplantefelt.
- Benytt offentlige innfallporter.
- Bruk ikke privat brygge uten at eier har gitt tillatelse.
- Telt ikke nærmere hus eller hytte enn 150 meter
- Teltning eller annet opphold er ikke tillatt mer enn 2 døgn uten grunneiers samtykke.

Søppel hører ikke hjemme i naturen

- Ta med deg søppel hjem eller bruk oppsatte søppelstativer.
- Kast ikke fra deg fiskeredskaper, fiskekroker, nylontråd o.l.
- Ha kontroll på hunden din.
- Husk at det er forbudt å la hunden gå løs i perioden 01.04 - 21.08.
- Som hundeeier plikter du å fjerne hundemøkk langs turveier, badestrender og lignende. Ha med hundepose.

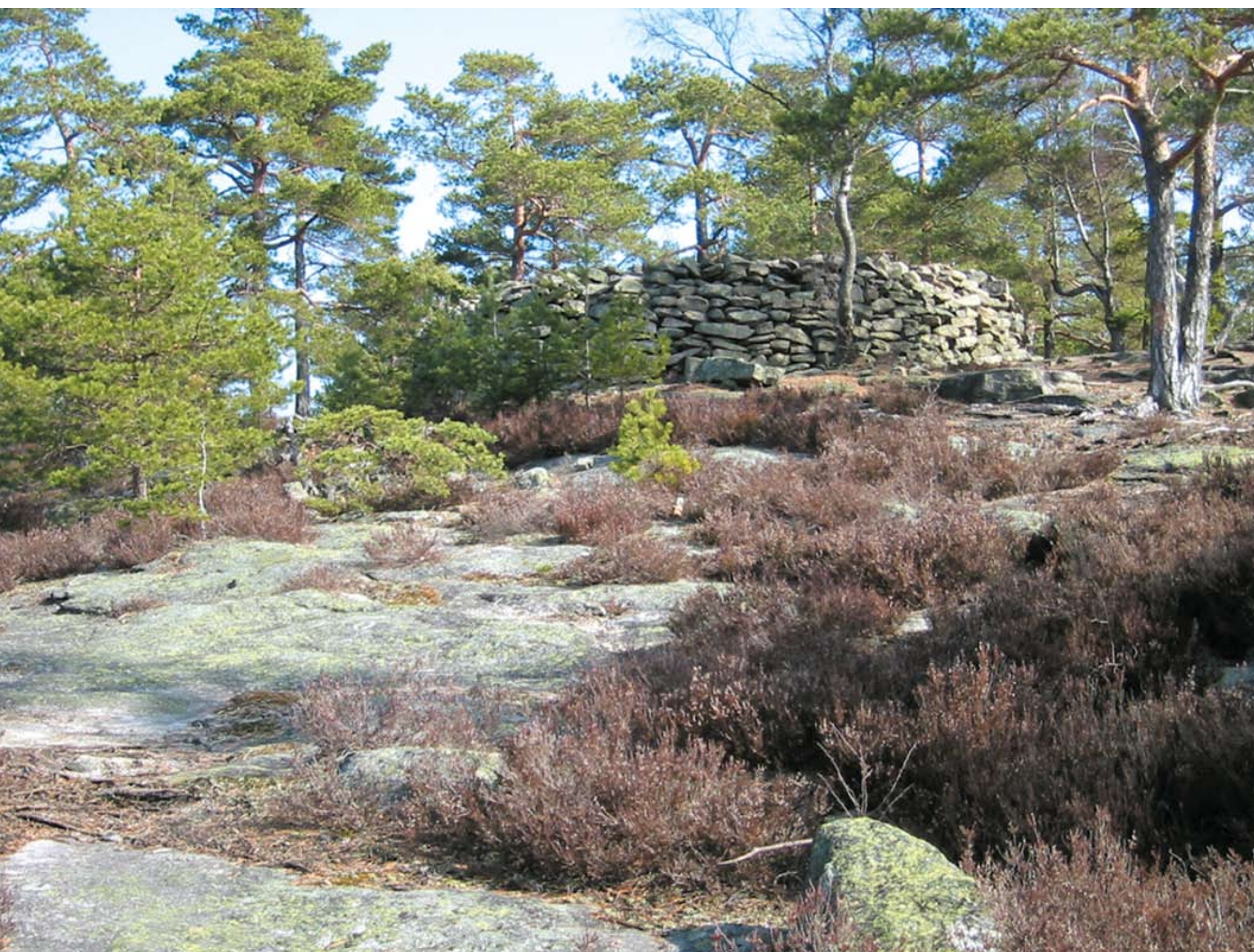
Husk skogbrannfaren

- Lag aldri bål på svaberg eller gjør opp ild slik at det kan oppstå fare for brann. Bruk av åpen ild er forbudt i skog og mark i perioden 15.04 - 15.09.
- Det er forbudt å sanke ved fra trær.

Forstyr ikke fugler og dyr

- Vis hensyn til fugle- og dyrelivet
- Oppsøk ikke fuglereir.

God tur !

Tomb

Fra mellomalderen er Tomb Herregård (nå videregående skole og landbruksstudier) adelig setegård. Gårdsnavnet har variert fra Thufn i 1299 og frem til dagens Tomb. Gården har opp gjennom årene hatt eiere og besøkende som har tilhørt de mest prominente - fra høfderne til biskoper og konger, ikke bare fra Norge, men også andre land. Gården var nok på sitt største og mektigste fra 1681 - 1850. Den omfattet da ca. halvparten av gårdene i Råde, samt eiendomer i Onsey, Svinndal, Glemmen og vestre Fredrikstad. Daværende eier hadde også store eiendomer i Oslo og omegn.

I 1936 ble Tomb, i Råde kommunes eie, men ble solgt til Det Norske Lutherske Indremisjonsselskap i 1938 for å drive jordbrukskole. Svært få av de gamle bygninger eksisterer idag.

Lützow gravkapell

General Lützow, som i 1700 ble eier av Tomb, kjøpte i 1723 Råde kirke av kong Frederik IV. Før han døde 1729 hadde han bestemt at det skulle bygges et gravkammer på nordsiden av koret på kirken. Her ble han gravlagt 5 uker etter sin død. Senere ble også han kone og barn gravlagt her, samt den neste eier av Tomb, Mathias Otto Leth Sommerhielm og to av hans hustruer. Den siste av disse, Christine Marie Lewenhaupt opprettet et legat for vedlikehold av kappellet. Hun bestemte også at etter hennes død skulle kappellet mures igjen. Dette skjedde i 1845.

Råde Kunstforening

Råde Kunstforening arrangerer hvert år kunstutstilling i det gamle kornmagasinet (1880) på Tomb i perioden medio mai til medio august.

Tomb rosehage

I hageanlegget til Tomb videregående skole finner du Norges største rosehage med moderne roser. Hagen ble anlagt i 1990, og sommeren 1995 var det over 380 forskjellige sorter fordelt på over 1900 planter.

Gårdsmuseum

I et nyere hus i den idylliske parken på Tomb videregående skole har man samlet gamle redskaper og kjøretøy fra herregården. Samlingen er stor og vel verd et besøk.

Tombdalen

Tomb er et spennende område å vandre i. Her kan man fornemme tiden da det var et yrende liv på herregården, på teglverket og skulefarten ut i Europa m.m.. Det er flere parkeringsmuligheter - ved Tomb kirke eller en av Tomb videregående skole parkeringsplasser. Det er også mulighet til å kjøre inn til vedskuret post nr. 12 og parkere der, men da går man glipp av halve vandringen. Hele vandringen tar ca. 2-3 timer. De fleste postene er merket med skilt. På post nr. 23 er det krakker og bål plass.

Skogbrannen 2008

Her på kommunegrensen mellom Råde og Fredrikstad hadde vi skogbrann i 2008, hvor ca. 1000 dekar skog til sammen gikk tapt, og hvor brannen kostet samfunnet ca. 4 mill. kr (slokningsarbeider og tap i tømmerverdier). Som turgår i skogbrannområdet må du være oppmerksom på at trær er dårlig rofestet og kan falle.

Nå i ettertid har skogforskere vist interesse for å drive forskning på brannfeltet som berører skogeiendommen til Råde kommune (ca. 250 dekar), siden spesielle sopp-, insekt- og fuglearter innfinner seg på brannflater. Man ønsker derfor mer innsikt i dette fra fagbiologisk hold, og således at Råde kommune legger ut sitt "brannområde" som verneområde.

Nesten alle skogbranner, også den i Råde, er en konsekvens av uforsiktig menneskelig aktivitet. Meteorologisk institutt beregner skogbrannfaren daglig i sommerhalvåret, og stor eller meget stor skogbrannfare varsles i radio, TV, aviser og ikke minst på www.yr.no. Marker skogbrannfaren og at det er et generelt forbud mot åpen ild i skog og mark fra 15. april til 15. september.

Oppdager du brann, ring 110 med en gang for å varsle brannvesenet.

I Østfold overvåkes skogene med fly i skogbrannsesongen. Det er Skogskapskapet i Østfold som har ansvaret for denne virksomheten. Flyvningen utføres av Rygge flyklubb. Avhengig av brannfaren flys det 1 - 3 turer over fylket daglig.

Skogskapskapet er også eier av, og administrer driften av, Linnekleppen skogbrannvaktårn. Tårnet ligger på en fjellknatt 325 meter over havet i grensetraktene mellom Aremark, Marker og Rakkestad kommuner. Skogbrannvaktårnet er bemannet døgnet rundt i den brannfarlige perioden.

Skogskapskapet i Østfold ble stiftet i år 1900 og er en ideell medlemsorganisasjon med engasjement innen skog, skogbruk, friluftsliv og tilgrensende interesseområder. Gjennom Det norske Skogskapskap samarbeides det med søsterorganisasjoner over hele landet.

En av skogskapskapets mest prioriterte oppgaver er informasjon til barn, ungdom og allmennheten for øvrig. Dette gjøres ved å etablere naturstier, arrangere trebegeistringsdager, skoleskogdager og gjennom månedlige pressemeldinger. I tillegg utføres en lang rekke oppgaver på oppdrag fra offentlige og private organisasjoner innen landbruksrelatert virksomhet.

Mer informasjon om Skogskapskapet i Østfold finner du her: <http://www.skogskapskapet.no/ostfold>.

Mer informasjon om kyststien finner du på Råde kommunes hjemmeside: www.rade.kommune.no